

Lieta C-338/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 25. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 9. janvāris

Prasītāja:

Telecom Italia SpA

Atbildētājs:

Regione Sardegna

[..]

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna

(*Sezione Prima*) [Sardīnijas Reģionālā administratīvā tiesa (pirmā palāta)]

izdeva šo rīkojumu.

RĪKOJUMS

par prasību [..], ko cēlusi

Telecom Italia S.p.A [..];

pret

Regione Sardegna [Sardīnijas reģionu] [..];

lai atceltu:

– *Servizio Reti ed Infrastrutture* [Tīklu un infrastruktūru dienesta] direktora parakstīto 2013. gada 5. aprīļa vēstuli, prot. Nr. 2586, ar kuru Sardīnijas reģions

noraidīja *Telecom Italia* celto prasību, kuras mērķis bija panākt, lai, pamatojoties uz administrācijas pilnvarām atsaukt, apturēt vai grozīt pašas izdotus aktus, tiktu atcelts direktora 2012. gada 19. decembra Lēmums Nr. 1470, ar kuru prasītājam tika pieprasīts pilnībā atmaksāt dotāciju, kas izmaksāta projektā, **[oriģ. 2. lpp.]** kura mērķis ir platjoslas pakalpojumu klāsta paplašināšana Sardīnijas mazāk labvēlīgajos apgabalos (*SICS*), tomēr prettiesiski piemērojot procentu likmi, kas paredzēta 9. un nākamajos pantos Regulā (EK) Nr. 794/2004, kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 271/2008, prettiesisku vai ļaunprātīgi izmantotu valsts atbalstu gadījumos;

– minēto direktora 2012. gada 19. decembra Lēmumu Nr. 1470, ar kuru tika noteikts atgūt minēto līdzfinansējumu, faktiski, pamatojoties uz administrācijas pilnvarām atsaukt, apturēt vai grozīt pašas izdotus aktus, atceļot lēmumu par šā līdzfinansējuma piešķiršanu, jo trūkst atbalsta tiesiskuma priekšnoteikumu, daļā, kurā ir paredzēta Regulā (EK) Nr. 794/2004 minēto, nevis likumisko procentu likmju piemērošana;

– ciktāl nepieciešams, Tīklu un infrastruktūru dienesta direktora parakstīto 2013. gada 4. janvāra vēstuli, prot. Nr. 80, kurā norādīts pamatojums minētās procentu likmes piemērošanai;

– visus iepriekšējos, saistītos un izrietošos lēmumus, tostarp, ciktāl nepieciešams un savu interešu robežās, sabiedrībai *Telecom Italia* piešķirto līguma slēgšanas tiesību dokumentus;

kā arī, pakārtoti:

saskaņā ar LESD 267. pantu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu par to, vai ir spēkā Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. un 16. pants, kā arī 9. un nākamie panti Regulā Nr. 794/2004, kas grozīta ar Regulu Nr. 271/2008, saistībā ar LESD 108. panta 2. punktu (bijušais EKL 88. pants), ja minētās tiesību normas tiktu interpretētas tādējādi, ka Eiropas Komisijas lēmuma par atgūšanu neesamības gadījumā tās ļauj dalībvalstīm autonomi konstatēt valsts atbalsta prettiesiskumu vai ļaunprātīgas izmantošanas faktu un uzlikt saņēmējiem pienākumu to atmaksāt.

[..] **[oriģ. 3. lpp.]** [..] [vairāki apsvērumi]

1. – Sardīnijas reģiona izsludinātās sarunu procedūras rezultātā *Telecom Italia S.p.A.* ieguva tiesības saņemt finansējumu, kura mērķis ir platjoslas pakalpojumu klāsta paplašināšana Sardīnijas mazāk labvēlīgajos apgabalos (*SICS*), pamatojoties uz galīgo projektu, kas paziņots Eiropas Komisijai saskaņā ar EKL 87. un 88. pantu (šobrīd LESD 107. un 108. pants)[.] Ar 2006. gada 22. novembra Lēmumu Nr. 222/2006 Eiropas Komisijas uzskatīja, ka atbalsts “*ir saderīgs ar EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu*”.
2. – Reģions pēc tam piešķīra sabiedrībai *Telecom Italia S.p.A.* līguma slēgšanas tiesības par līdzfinansējuma kopsummu 6 100 000,00 EUR apmērā. 2007. gada 14. martā tika noslēgts līdzfinansējuma līgums, kur cita starpā tika paredzēta

(8. pantā) projekta rentabilitātes uzraudzības procedūra; 9. un 10. punktā nosakot arī to, ka, *“ja uzraudzības perioda beigās Komisija secina, ka tirgus nepilnības (‘market failure’) ir mazākas par plānotajām, tā to paziņos sabiedrībai, lai sabiedrība varētu iesniegt eventuālus pretargumentus. Secinājumu neapstrīdēšana [...] ir līdzvērtīga to pieņemšanai. Šādā gadījumā sabiedrībai būs pienākums proporcionāli atmaksāt izmaksāto līdzfinansējumu, kā arī likumiskos procentus, kas aprēķināti kopš izmaksas brīža”*.

3. – Pēc uzraudzības veikšanas Sardīnijas reģions – konstatējis, ka ir sasniegta *“projekta rentabilitātes iekšējā likme, bez dotācijas, 12,772 % apmērā, kas tātad pārsniedz maksimālo 10 % robežu, kas projekta piedāvāšanas stadijā paredzēta kā tirgus nepilnības (‘market failure’) indikators”* – ar direktora 2012. gada 19. decembra Lēmumu Nr. 1470 noteica pienākumu pilnībā atmaksāt līdz tam brīdim izmaksāto dotāciju 5 490 000,00 EUR apmērā, piemērojot šai summai procentu likmi, kas paredzēta par nesaderīga un prettiesiska valsts atbalsta atmaksu, piemērojot 9. un nākamos pantus Komisijas Regulā (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis) (par **oriģ. 4. lpp.**) *“Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) īstenošanas noteikumiem, ar ko – pēc dokumenta sākuma grozījumiem – “nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai”*”), kas grozīta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 271/2008 (2008. gada 30. janvāris).
4. – Ar aplūkojamo prasību sabiedrība *Telecom Italia S.p.A.* prasīja atcelt lēmumu, kas ir norādīts iepriekš minētajā reģiona lēmumā, kā arī pārējos dokumenta sākumā sīkāk aprakstītos aktus, jo uzskata par prettiesisku tās procentu likmes piemērošanu, kas ir paredzēta par prettiesiska vai ļaunprātīgi izmantota valsts atbalsta atgūšanu.

4.1. – Konkrēti, sabiedrība izvirza šādus prasības pamatus:

– ir pārkāpts Regulas (EK) Nr. 659/1999 4. un 7. pants, jo Eiropas Komisijas 2006. gada 22. novembra Lēmumu Nr. 222/2006, kurā paziņotais valsts atbalsts tika uzskatīts par saderīgu ar Līgumu, nevar uzskatīt par *“nosacītu lēmumu”* minētās Kopienas regulas 7. panta 4. punkta izpratnē [saskaņā ar kuru *“pozitīvā lēmumā Komisija var ietvert nosacījumus, kurus ievērojot atbalsts uzskatāms par saderīgu ar kopējo tirgu, un noteikt pienākumus, kas ļauj uzraudzīt tās lēmuma izpildi (turpmāk – “nosacīts lēmums”)*”], jo nav sāka formāla izmeklēšanas procedūra (kurai nosacītais lēmums var būt viens no iznākumiem);

– ir pārkāpta Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punkta pirmā daļa, kas tikai Eiropas Komisijai piešķir uzdevumu izbeigt vai mainīt ļaunprātīgi izmantotu valsts atbalstu; un Regulas (EK) Nr. 659/1999 16. pants, kurā (*“Ļaunprātīgi izmantot[a] atbalst[a]”* jomā) ir noteikts, ka: *“Neskarot 23. pantu, gadījumos, kad atbalstu izmanto ļaunprātīgi, Komisija var sākt formālu izmeklēšanas procedūru saskaņā ar 4. panta 4. punktu. “Mutatis mutandis” piemēro 6., 7., 9. un 10. pantu, 11. panta 1. punktu, 12., 13., 14. un 15. pantu”*; tātad Komisijai, kad tā neplāno **oriģ. 5. lpp.** tieši vērsties Tiesā, ievērojot

minētās regulas 23. pantu, ir jāsāk formāla izmeklēšanas procedūra, lai konstatētu kāda tās lēmuma ļaunprātīgu īstenošanu, un pēc šīs procedūras jāpieņem lēmums par atgūšanu tās pašas regulas 14. panta izpratnē, ar kuru Komisija izvērtē iepriekš izvirzīto nosacījumu eventuālu pārkāpumu (nosacītu lēmumu gadījumā);

– nav spēkā Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. un 16. pants, kā arī 9. un nākamie panti Regulā Nr. 794/2004, kas grozīta ar Regulu Nr. 271/2008, jo ir pārkāpta LESD 108. panta 2. punkta pirmā daļa, ja minētās tiesību normas tiek interpretētas tādējādi, ka arī Eiropas Komisijas iepriekšēja lēmuma (par atgūšanu) neesamības gadījumā tās ļauj dalībvalstīm autonomi konstatēt iespējamu Komisijas agrāk atļauta atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu un piemērot izrietošos procentus.

5. – Tiesvedībā iestājās Sardīnijas reģions, kas ievaddaļā izvirza iebildi par novēlotu prasības iesniegšanu [Atbilstošie pamati] [..] Pēc būtības tas prasa, lai prasība tiktu noraidīta kā nepamatota.

6. – [..] [Tiesas sēde]

7. – [..]

[..] **[oriģ. 6. lpp.]** [..] [Iebilde par prasības novēlotu iesniegšanu tiek noraidīta]

8. – Runājot par strīda būtību, iztiesāšanas sastāvs uzskata, ka saskaņā ar Līguma par ES darbību 267. pantu ir jāiesniedz Eiropas Savienības Tiesai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par jautājumu, kā interpretēt minētos Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) un Regulas (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis), kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 271/2008 (2008. gada 30. janvāris), noteikumus, kā tas ir izklāstīts turpmāk.

9. – Uzreiz jānorāda, ka ciešās saiknes dēļ visi prasītājas *Telecom Italia S.p.A.* celtās prasības pamati ir nozīmīgi tādā ziņā, ka eventuāla tikai viena izvirzītā iebilduma pieņemšana ļautu izšķirt strīdu, pēc tam atceļot apstrīdētos lēmumus.

10. – Atbilstošās Eiropas Savienības tiesību normas.

Aplūkojamā strīda izšķiršanai nozīmīgas ir šādas Eiropas Savienības tiesību normas.

Pirmkārt, Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punkts (iepriekš EKL 88. panta 2. punkts), kurā ir noteikts, ka, “*ja Komisija, likusi ieinteresētajām pusēm iesniegt piezīmes, konstatē, ka atbalsts, ko piešķirusi kāda valsts vai kas piešķirts no šīs valsts līdzekļiem, ievērojot šā Līguma 107. pantu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu, vai arī konstatē, ka šādu atbalstu izlieto nepareizi, tā pieņem lēmumu par to, ka attiecīgajai valstij Komisijas noteiktā termiņā tāds atbalsts jāizbeidz vai jāmaina*”.

Nozīme ir arī vairākām Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) ("Padomes Regula par Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta īstenošanas noteikumiem") tiesību normām:

– 1. panta 1. punkta g) apakšpunkts, kas definē "ļauņprātīgi izmantota atbalsta" jēdzienu kā "atbalstu, ko saņēmejs izmanto, pārkāpjot lēmumu, kas pieņemts, ievērojot **[oriģ. 7. lpp.]** šīs regulas 4. panta 3. punktu vai 7. panta 3. vai 4. punktu";

– 7. panta 4. punkts, saskaņā ar kuru "pozitīvā lēmumā Komisija var ietvert nosacījumus, kurus ievērojot atbalsts uzskatāms par saderīgu ar kopējo tirgu, un noteikt pienākumus, kas ļauj uzraudzīt tās lēmuma izpildi (turpmāk – "nosacīts lēmums")";

– 16. pants, kurā ir noteikts, ka, "neskarot 23. pantu, gadījumos, kad atbalstu izmanto ļauņprātīgi, Komisija var sākt formālu izmeklēšanas procedūru saskaņā ar 4. panta 4. punktu. 'Mutatis mutandis' piemēro 6., 7., 9. un 10. pantu, 11. panta 1. punktu, 12., 13., 14. un 15. pantu".

Visbeidzot, Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis) (ar ko paredz Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) īstenošanas noteikumus), kas grozīta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 271/2008 (2008. gada 30. janvāris), 9. panta 1. un 2. punkts, kuros ir paredzēts, ka:

– "1. Ja nav citādi noteikts īpašā lēmumā, procentu likme, kas jāizmanto, atgūstot valsts atbalstu, kurš piešķirts, pārkāpjot Līguma 88. panta 3. punktu [šobrīd 108. panta 3. punktu], ir procentuāla gada likme, ko nosaka Komisija pirms katra kalendārā gada.";

– "2. Procentu likmi aprēķina, pieskaitot 100 pamata punktus naudas tirgus viena gada likmei. Ja šādas likmes nav pieejamas, izmanto naudas tirgus trīs mēnešu likmes vai, ja tādu nav, izmanto peļņu no valsts parādzīmēm."

11. – Valsts tiesību normas.

Valsts tiesībās nozīmīgās normas ir Civilkodeksa (*Codice civile*) 1282. panta pirmā daļa (atbilstoši kurai "Naudas parādi, kuru summa ir noteikta un kuriem ir pienācis atmaksāšanas termiņš, rada pilntiesīgus procentus, ja vien likumā vai vērtspapīrā nav noteikts citādi"); un 1284. pants (atbilstoši kuram "Likumisko **[oriģ. 8. lpp.]** procentu likmi nosaka apjomā, kas vienāds ar 0,8 procentiem gadā. Pēc finanšu ministra iniciatīvas ar "Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana" publicētu dekrētu, kurš publicēts līdz 15. decembrim gadā pirms tā gada, kurā piemērojama likme, katru gadu šo likmi var mainīt atkarībā no valsts obligāciju bruto vidējās peļņas divpadsmit mēnešu laikā un ņemot vērā inflāciju gada laikā. Ja jauna likme nav noteikta līdz 15. decembrim, tā nākamajā gadā paliek nemainīga").

12. – Secinājumi.

Šaubas, kas pamato prejudiciālu jautājumu uzdošanu, attiecas, pirmkārt, uz Regulas Nr. 659/1999 16. panta interpretāciju.

Ar Eiropas Komisijas 2006. gada 22. novembra Lēmumu Nr. 222/2006 konkrētais atbalsts tika uzskatīts par saderīgu ar Līgumu ar nosacījumu, ka pēc īstenošanas subsidētais projekts nenesīs lielāku peļņu nekā sākotnēji paredzēts. Šādā gadījumā *“Telecom Italia”* būs jāatmaksā *proporcionāla subsīdiju daļa* (lēmuma 5.2.3. punkta g) apakšpunkts).

Turklāt minētās regulas 16. pants, paredzot, ka ļaunprātīgi izmantota atbalsta gadījumos, ja ir nosacīts lēmums, Komisija var (alternatīvi) vērsties Tiesā vai sākt formālu izmeklēšanas procedūru (kas eventuāli var noslēgties ar lēmumu par atgūšanu), šķiet, izslēdz iespēju atsevišķai dalībvalstij autonomi konstatēt valsts atbalsta ļaunprātīgu izmantošanu. Šī ir interpretācija, kas, šķiet, rodam apstiprinājumu LESD 108. panta 2. punktā, kas tikai Komisijai uztic uzdevumu izbeigt vai mainīt nesaderīgu vai prettiesisku atbalstu.

Katrā ziņā, iepriekš minētajā Regulas (EK) Nr. 794/2004 9. panta 1. un 2. punktā ir paredzēta *“procentu likme, kas jāizmanto, atgūstot valsts atbalstu, kurš piešķirts, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu”*, bet, šķiet, tie neaplūko arī gadījumu, kad atgūšana ir noteikta kā rezultāts tam, [oriģ. 9. lpp.] ka ir iestājies nosacījums ar nosacītu lēmumu apstiprināta valsts atbalsta izmantošanā. Šādā gadījumā, ņemot vērā arī abu situāciju – atgūšanas priekšmeta objektīvo atšķirību, atmaksājamajai summai varētu tikt piemērota, kā apgalvo prasītāja, likumiskā procentu likme, kas aprēķināta saskaņā ar dalībvalsts pašas noteikumiem.

13. – Prejudiciālo jautājumu formulēšana.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, *T.A.R. per la Sardegna* uzdod šādus jautājumus:

“Vai Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) (“Padomes Regula, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai”) 16. pants, kas ir piemērojams *ratione temporis* un kurā ir noteikts, ka, *“neskarot 23. pantu, gadījumos, kad atbalstu izmanto ļaunprātīgi, Komisija var sākt formālu izmeklēšanas procedūru saskaņā ar 4. panta 4. punktu. ‘Mutatis mutandis’ piemēro 6., 7., 9. un 10. pantu, 11. panta 1. punktu, 12., 13., 14. un 15. pantu”*, ir jāinterpretē tādējādi, ka arī ļaunprātīgi izmantota atbalsta gadījumos Eiropas Komisijai ir jāpieņem iepriekšējs atgūšanas lēmums (neskarot šīs pašas Komisijas tiesības tieši vērsties Eiropas Savienības Tiesā, ievērojot Regulas (EK) Nr. 659/1999 23. pantu)?

– Ja atbilde uz iepriekšējo jautājumu ir noliedzīga, vai Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) 16. pants ir jāpasludina par spēkā neesošu, jo ir pārkāpts Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punkts (iepriekš EKL 88. panta 2. punkts)?

– Vai Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis) (ar ko paredz Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts) īstenošanas

noteikumus), kas grozīta ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 271/2008 (2008. gada 30. janvāris), 9. panta 1. un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos paredzētā procentu likme par nesaderīga un prettiesiska valsts atbalsta atmaksu ir piemērojama arī gadījumā, **[oriģ. 10. lpp.]** kad tiek atgūts valsts atbalsts, kurš apstiprināts ar nosacītu lēmumu un izmantots ļaunprātīgi, jo ir iestājies paredzētais nosacījums?”

Ar šādu pamatojumu,

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna, Sezione Prima, nolemj:

1) saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu uzdod Eiropas Savienības Tiesai pamatojumā izklāstītos prejudiciālos jautājumus;

2) aptur šo tiesvedību līdz prejudiciālā nolēmuma saņemšanai;

[..] [procesuālās darbības]

[..] Kaljāri [..] 2019. gada 9. janvārī [..]

[oriģ. 11. lpp.]

[..]

DARBA VERSIJA